למעלה בין עקרון ההבדלה. אנו מבדילים בין קודש לחול
בין אור לחושך, בין ישראל לעמים, בין יום ה'שבת' לשאר ימי המעשה.
לכם בפרשת "שמיני" שאותה קיבלנו בשבת שעברה, למדים אנו,
בין היתר, על ההבדלות והאיסורים וההתרחקות. אומר הפסוק
האחרון שם:

= להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת
ובין החיה אשר לא תאכל =

גם כאן ההבדלה. וגם פרשיותינו "תצא-תצא" עוסקות
בהבדלות – ההפרדה בין אישה לבעלה ב'מ' טומאתה אחרי הלידה,
ובהמשך הפרדת המצורע ממחנה ישראל.

בעצם 3 הפרשות הללו "שמיני, תצא, מצורע" מהוות
הפרדה לם בדבר הקרבנות הטהורה בין מות בני אהרון נדב ואביהו,
לבין פרשת "אחרי-מות". אבל אם נעמוק קצת נגלה
שלוש הפרשות הללו הם בעיקר באמצע של פרשות התורה.
פרשת התורה היא 54 במספר, "שמיני, תצא, מצורע" הן הפרשות
האמצעיות: 26, 27, 28.

באופן הכללי הכוונה של פרשות אלה – מתי מגישים את עקרון
ההבדלה, ואיזה הן המצוות בולטות באמצע התורה – הכוונה לקשור
את 2 הקצוות של התורה – מצד אחד מרכיבות של פרשת
אלה באורח-החיים היהודי.

✓ אומר המפרש: מצורע ג'
רוצים מאלה הם עבירות בין אדם לחברו ומתוך אלה,
הדוב הוא בעצרת הפה.
בפה הוא אבר תחת-סתר: הוא יכול להכניס דברים, להוציא
דברים ולהוריד שקר. בגמרא ערכין" אומרים רואים באור את

מתני' לעיב' כלשון:

אמר רב' יוחנן משום רב' יוס' בן ק'מחל: מאי דכתיב:
= מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה = (תהלים קכ, ג)
What shall be given unto thee + what shall be done more unto thee, Thou deceitful tongue?

אמר לו הקב"ה ללשון: כל איברין של אדם זקופים ואתה מוטל.
כל איברין של אדם מבחוץ ואתה מבפנים.
ועוד עוד שלוש שהקפיד עליך שני תמורה - אחת של עבד ואחת של בעל
מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה.

ובהמשך: אמר רב' יוחנן משום ר' יוס' בן ק'מחל:
כל המספר לשון הרע כאילו כפר בעיקר.
" " " נדעים באים עליו

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא:
כל המספר לשון הרע אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין
לדור בעולם, שנאמר: = מלשני בסתר רעהו אותו אצמית; גבה
עינים ורחב לבב אותו לא אוכל. = (תהלים קא, ה)
אל תקרי אותו לא אוכל, אלא אותו לא אולל.

Whoso slandereth his neighbour in secret, him will I destroy
Whose is haughty of eye and proud of heart, him will I not suffer.

פרשת וארא: שמות ו' - י'

כה אמר לבני - ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלוקים וידעתם כי אני ה' אלוקיכם ... והבאתי אתכם אל הארץ ... "

מדרש תנחומא

רש"י: "כאן התחיל ... בין כאן ובין כאן"

רש"י ← **משל**: כו', כך: "שור פרה ולשון, שומר מצרות נפשו" ... אלא מצרת נפשו =

רש"י בקצ"ה: וכן אתה מוצא בעגל הקדמון ... בראשי.

① **רש"י**: "מפני מה הסדרן ...

② **תקנה**

פרק: אבות: ו' - ל', ב' - ה'

1) סמיכות של הפרשה – אמצע בגרה
2) פה – 3-סגו': ערכין צו: ← שומע בשקיה
3) פרק אגות: אי-יג; ב-ה
4) ה' מנסה אותנו ← העצת מוסר
5) סגר הענף: מצוות רלו – רמג: לחתור
6) עלי טלא ← ?44/46
7) הלכות שמירת הלשון: [קס ← קעד] לבחור כללי: בעי – קבי
8) ← לפרק תכולת הפרשה ולהכיר את
שלוש המילים בורח 5 פעמים ← בעזר 5 חומש הגדה
9) לחשוב:
10) מעמד לוגלי: – תמציות של הלבוים
11) הרחבה ע"ך ואולטרה – תלים ליום ה'
12) ברית במילה: (i) אין בנים עד שאתה אומר ...
(ii) המאחר אוכלו

עד טלא: לפחות 13 מן המצוות – אלו: אל 16,

ה'טו' שפתים	מאכל ומשתה
ג'בור פה	שיח שפתינו
ו'זו' פה	עצות מצה
טומאת שפת"ם	פרישות
טבשות פה	רכילות
לשון הרע	שקרות גנבה

שעה ← אותות ג', ס'

מדע ⟷ מדעי"ם "מה אנוש ⟷ "בני עליה"

1) ענין ההבדלה. (ע"ר ללא הפסקה)
2) מדרכיותן של הפרשות ש, ת, מ ← בירור הפרשות
3) מדרש תנחומא – נצ"מ בא"מ בגלל ישון הרע
4) הלשון – ערבין
5) ה' ראו דר בעולם אם ישון הרע
6) פרק, גמרא גל-ני, בי-ה'
7) על תבאו –
8) מדרש תנחומא –
9) נתעוו' –
10) ספר הת'נו"ך
11) מפלי מ"מ – שמ"ר הלשון
12) מעמ"ל ⟷ מ"ב המנתץ את ה'. ולא מת"ב את"ר / בב המקדש
13) יום הש"ל ⟷ יום הדצמאו"ת / סכנה ⟷ הנ"ס

לשון הרע

לשון הרע היא אמירה פוגענית על אדם אחר, שיש בה כדי לפגוע בשמו הטוב, ברגשותיו או במעמדו בקרב הבריות. אמירה כזו נקראת "לשון הרע" גם אם היא נכונה לחלוטין, ואפילו אם היא נאמרת בפני אדם אחד בלבד. הדיבור עלול לפגוע בנפגע גם אם לא נאמר ישירות לפניו, אלא בפני אחרים.

לשון הרע נאסרת בדיבור, בכתב, בסימנים ובכל דרך אחרת שבה אדם יכול להעביר מידע לזולתו. האיסור חל על המספר, על המקשיב ועל כל מי שמפיץ את הדברים הלאה. לכן, מי שחוזר על לשון הרע ששמע ממישהו אחר, נושא באחריות כמעט כמו המקור הראשוני.

חריגים

ישנם מקרים חריגים שבהם מותר לדבר לשון הרע, כאשר יש בכך תועלת ברורה לאדם אחר או לציבור. למשל, כאשר אדם נשאל על ידי מי שעומד לקבל החלטה חשובה לגביו, כגון בחירת שותף עסקי או שידוך, הוא רשאי לספר את האמת גם אם היא פוגעת. כך גם כאשר יש חשש ממשי שאדם עומד להיפגע מפעולה של אחר, ואין דרך אחרת למנוע זאת.

לשון הרע

לשון הרע היא אמירה פוגענית על אדם אחר, שיש בה כדי לפגוע בשמו הטוב, ברגשותיו או במעמדו בקרב הבריות. אמירה כזו נקראת "לשון הרע" גם אם היא נכונה לחלוטין, ואפילו אם היא נאמרת בפני אדם אחד בלבד. הדיבור עלול לפגוע בנפגע גם אם לא נאמר ישירות לפניו, אלא בפני אחרים.

לשון הרע נאסרת בדיבור, בכתב, בסימנים ובכל דרך אחרת שבה אדם יכול להעביר מידע לזולתו. האיסור חל על המספר, על המקשיב ועל כל מי שמפיץ את הדברים הלאה. לכן, מי שחוזר על לשון הרע ששמע ממישהו אחר, נושא באחריות כמעט כמו המקור הראשוני.

חריגים

ישנם מקרים חריגים שבהם מותר לדבר לשון הרע, כאשר יש בכך תועלת ברורה לאדם אחר או לציבור. למשל, כאשר אדם נשאל על ידי מי שעומד לקבל החלטה חשובה לגביו, כגון בחירת שותף עסקי או שידוך, הוא רשאי לספר את האמת גם אם היא פוגעת. כך גם כאשר יש חשש ממשי שאדם עומד להיפגע מפעולה של אחר, ואין דרך אחרת למנוע זאת.

מקור החיים

החוטא ההוא שב מדרכו הרעה ויגוניו ברעיוניו על זה החטא, והוא נשוא עון לפני השם, כי עקר התשובה לפי מרירות הלב, וכשיספר זה את החטא לפני ההמון יהיה לבוז ולקלון בעיניהם אחר אשר נחם על רעתו ונסלח לו על עונו, על־כן יחטא ואשם האויל המזכיר עונו. ואפלו לדיני העיר (טז) אין לגלות, ואף שיש אתו עד שני להקים דבר (דאי לא, בלאו הכי אסור לגלות, כי אסורין הדינים להאמין לדבריו ויחזיקו אותו רק לבעל לשון הרע, וכמו שנכתב אחר־כך). כיון

שלא יהיה תועלת מדבר זה, רק צריך להוכיח אותו בינו לבין עצמו (יז) על אשר המרה את אלהיו בחטאו, ושיראה לגדר את עצמו מכאן ואילך מהסבות שהביאוהו לזה כדי שלא יבוא עוד לידי חטא. ויזהר המוכיחו לדבר לו בלשון רכה כדי שלא יכלימנו, כדכתיב: הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. וכל זה (יח) שכתבנו הוא אפלו אם הוא רק אדם בינוני בשאר דברים, וכל־שכן אם הוא איש תלמיד־חכם וירא־חטא אך עתה גבר יצרו עליו, בודאי עון גדול הוא לפרסם חטאו, ואסור אפלו להרהר אחריו, כי בודאי עשה תשובה, ואף אם יצרו נתחזק עליו פעם אחת — נפשו מרה לו אחר־כך על זה ולבבו ירא וחרד מאד על אשמתו, וכמו שאמרו חז"ל: אם ראית תלמיד־חכם שעבר עברה בלילה, אל תהרהר אחריו ביום, שבודאי עשה תשובה.*)

*) וכל זה שכתבנו באלו הסעיפים הוא בשאין הדבר הזה מועיל לאפרושי מאסורא.

ה אבל אם הוא רואה (כג) שהחוטא הוא מהאוילים הלצים השונאים למוכיחם, כדכתיב: אל תוכח לץ פן ישנאך, ובודאי לא יתקבלו דבריו באזניו, ואנשים כאלו בנקל להם לשנות באולתם, ואם־כן יוכל להיות שיבוא עוד הפעם לידי חטא, על־כן טוב להם שיגידו לדיני העיר כדי שהם ייסרוהו על עונו ויפרישוהו

אבל אם הוא מועיל (יט) לאפרושי מאסורא, כגון שראה לאשת איש שזנתה, דמן הדין נאסרה עבור זה להבעל, אפלו ראה דבר זה ביחידי, צריך לגלות (כ) להבעל (כא) כדי להפרישו מאסור. ודוקא אם ראה בעצמו שזנתה, דמן הדין נאסרה על־ידי זנות להבעל; אבל אם שמע זה מאנשים אחרים, דמן הדין לא נאסרה על־ידי זה להבעל, או שאר אפנים כיוצא בזה, אסור לגלות. ואפלו אם ראה בעצמו שזנתה לא יגלה רק אם הוא משער שאפשר (כב) שהבעל יאמין לו כבי תרי ויפרש על־ידי זה ממנה, אבל בלאו הכי אסור לו לגלות דבר זה להבעל, וכל־שכן לזולתו.

מהאסור על להבא. ונראה, דהוא הדין לקרוביו (כד) של החוטא, אם דבריהם יהיו מתקבלין לו, ועין בבאר מים חיים. וכל כונת המספר תהיה לשם שמים ובקנאת השם, לא בשנאתו לו על דבר אחר. והשופטים גם־כן ייסרו את החוטא בהצנע (כה), ולא ילבינו פניו ברבים, כדכתיב: הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. וכל זה אם ראהו בשנים, אבל אם הוא עד אחד לא יעיד על

מקור החיים

חברו (כו), כי עדותו חנם, לפי שאין סומכין עליה, כמו שנאמר: לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת, לכן מוציא שם רע יחשב. ואמרו רבותינו: כל המעיד יחידי על חברו בדבר ערוה וכו'. ואמרו חז"ל: שלשה הקדוש־ברוך־הוא שונאן, ואחד מהם: הרואה דבר ערוה בחברו ומעיד בו ביחידי. אך יכול (כז) לגלות הדבר בהצנע לרבו ולאיש סודו, אם ידע כי יאמין דבריו כדברי שני עדים (כח). ומתר לרבו לשנא אותו עבור זה ולהתרחק מחברתו עד אשר ידע לו ששב מדרכו הרעה, אבל אסור לרבו לספר דבר זה לאחרים, דלא עדיף מאם ראה בעצמו, וכמו שכתבנו לעיל בסעיף ד.

ו ונראה לי עוד, באיש אשר משפטו לשנות באולתו, דאף אם רבו איננו צנוע כל־כך ואפשר שיתודע ממנו להמון, אבל הוא איש שדבריו יהיו נשמעין בתוכחה להחוטא שלא ישנה עוד באולתו, אפשר גם־כן שמתר לגלות לו, כיון שכונת

המספר הוא לתועלת החוטא ולא לגנותו. ועתה נחזור לעניננו הנ"ל, דאפלו אם ראוהו שנים בעת עשית החטא והוא איש שנקל לו לשנות באולתו, אף־על־פי־כן אין מתר רק לגלות לדיני העיר ולא לאחרים, כי על־כל־פנים הלוא לא ראינוהו שעבר על זה האסור רק פעם אחת, אולי גבר אז יצרו עליו ואחר־כך שב בתשובה ונאנח במרירות לב על זה, על־כן לא יצא החוטא עדין מכלל "עמיתך" בזה.

ז וכל אלו הדינין שכתבנו הוא דוקא באיש אשר מנהגו ודרכו להתחרט על חטאיו, אבל אם בחנת את דרכו (כט) כי אין פחד אלהים לנגד עיניו ותמיד יתיצב על דרך לא טוב, כמו הפורק מעליו על מלכות שמים, או שאינו נזהר מעברה אחת אשר כל שער עמו יודעים שהיא עברה, דהינו בין שאותה העברה שהוא רוצה לגלות עשה החוטא כמה פעמים במזיד, או שעבר במזיד כמה פעמים עברה אחת המפרסמת לכל שהיא עברה, אם־כן מוכח מנה שלא מחמת שגבר יצרו עליו עבר על דברי ה' כי אם בשרירות לבו הוא הולך ואין פחד אלהים לנגד עיניו, לכן מתר להכלימו ולספר בגנותו (ל) בין בפניו ובין שלא בפניו. ואם הוא יעשה מעשה או ידבר דבר, ויש לשפטו לצד הזכות ולצד החוב,

סימני טומאה בבגדים (א"י, ב' שטומאה) מחמתם ולרבות אלומי בגדים שנטמאו מחמת
הטלה על ידי הנוגע אותם שנטמאו מחמת הנוגע את הנוגע בהם

יום מעמד לפני ה'

[רמב"ן]

"טומאת נגעים".

טמא לפני ה'

[רמב"ן]

ועוד מעמד מפי משה:

[רמב"ן]

על כן קרויה שבת הגדול. "לפי שבה נתקבצו כל ישראל אצל משה ואהרן ונתעסקו בדבר המילה, ומלו כולם ביום אחד, ולמחר נתרפאו כולם, ויצאו כולם בפסח בבוקר, ונמצא שבת הגדול" (פסחים סו, ב).

ומצאתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות
מתוכבת שתי מזוזות — רמז לשלשה אבות שזכותם

[רמב"ן]

יעמדו לכם לסמך.

ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים (שמות יב, ו). "ואין שחיטה אלא בעזרה, שנאמר 'ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים'" (זבחים ה, א).

ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף (שמות יב, כב). "ואין הזאה אלא מדם שבסף, שנאמר 'ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף'" (זבחים סב, א).

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר (שמות יב, כב). "ואין יציאה אלא מן הבתים, שנאמר 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו'" (זבחים קיג, ב).

ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח (שמות יב, כג). "מלמד שהמשחית אינו נכנס לבתים, שהרי הקב"ה עומד בפתח ומסתכל בדם, ומשחית עומד חוץ לפתח, שנאמר 'ופסח ה' על הפתח'" (חולין צא, ב).

ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף. "מלמד שהמשחית מהלך בשעת נגיפה בדלת, ומכה בקורה ובמשקוף, שנאמר 'ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף'" (בבא קמא ס, א).

ושמרתם את המצה. "מלמד שאין עושין מצות אלא לשם מצה" (פסחים לו, א).

ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם. "מלמד שנצטוו על השמירה שיהו מצות מחמיצות מונחות לפניהם שבעה ימים, ויהו אומרים: אולי נתעצלנו בה ונתחמצה, אולי נתעצלנו בה ונתחמצה, עד שיהו יודעים בודאי שלא נתחמצה" (פסחים ט, ג).

והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת. "מלמד שנצטוו ישראל על העבודה בשעת כניסתן לארץ" (חולין קלז, ב).

ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו. "מלמד שכשבא משה לומר לישראל שעתידין ליגאל, לא האמינו בו עד שראו אותות, שנאמר 'ויקד העם וישתחוו'" (שמות רבה ה, ח).

כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, ומשמע מכאן שיש כאן איזו בשורה לאמר: כשתכנסו לארץ אתן נגע צרעת בבתים, כאילו זה דבר טוב. והתשובה היא שאמנם הנגעים האלו באים מפני העונות, אבל הקדוש ברוך הוא עשה עמהם חסד בפורענות הזו שהביא עליהם, וזו היתה הבשורה בדבר. ומה היתה הטובה שיצאה מזה. שבשעה ששמעו הכנעניים שבני ישראל עומדים לבוא בארצם וישתלטו עליה, לקחו כל בספם וזהבם וטמנו אותם במחבואים ובמקומות סתר בקירות ובשדות שלא ימצאו אותם בני ישראל. אמר הקב"ה: אני הבטחתי לאבותיהם לתת לבנ"י בתים מלאים כל טוב ולא ארץ ריקנית המרוקנת מכל טובה. לכן אני עושה עצה שימצאו את כל האוצרות והמטמוניות האלו, שכן אני אביא נגעים בקירות הבתים ועי"כ יצטרכו להרוס את קירות הבתים ועי"כ יתגלו כל האוצרות שהטמינו הכנעניים. וזהו מה שאומר הכתוב: כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, ולא אמר כמו בשאר הנגעים, שכן נגעים אלו הם בשורה טובה.

ועוד טעם יש למה שלח הקב"ה הנגעים בבתים, שכן האמוריים שהיו דרים בארץ כנען, כל בתיהם ומעשיהם היו לשם עבודה זרה ורוח הטומאה. וכשבאו לבנות בית, הרי האבן הראשונה שהניחו היה לשם עבודה זרה ולשם שד פלוני, ומיד היה שורה רוח הטומאה בבית הזה והיה מטמא את כל מה שנמצא בתוך הבית. [ומפני שחפץ הקב"ה לתת להם הארץ ולהשרות שם שכינתו, לא רצה להשרות שכינתו במקום טומאה.] לכן שילח נגעים בקירות בתיהם שהיו כמין כתמים להודיע שבאותו בית שורה רוח הטומאה שנבנה לשם ע"ז ויש הכרח להרוס הבית הזה ויש לחזור ולבנותו בשם הקדושה, בשם אל חי וקיים. וכך היה הכרח להביא עצים ואבנים אחרים ועפר אחר לבנות הבית, ולא היו ראוים אותם האבנים והעצים והעפר, כי רוח הטומאה היה שרוי עליהם. שאם הנגעים באו רק מפני שהחביאו ממונם, היה די בהריסה, ואפשר היה אח"כ לחזור ולבנותם באותם עצים ואבנים ועפר, ולמה צוה הכתוב: ולקחו אבנים אחרות ועפר אחר יקח וטח את הבית. אלא מוכרח מכאן שגם בגלל הטעם הזה. ולכן כל מי שבונה בית או רוצה לעשות איזה מעשה יאמר בפיו שהוא בונה הבית לעבודתו של השי"ת, וכל דבר שאדם עושה יאמר שהוא עושה כן לשם שמים ועי"כ ישרה רוח הקדושה על ביתו ומעשיו, ויהיה שם רוח שלום. וזהו שכתוב: וידעת כי שלום אָהֳלֶךָ וּפָקַדְתָּ נָוְךָ ולא תֶחֱטָא (איוב ה), ר"ל אם אתה רוצה שיהיה השלום בביתך ורוח הקדושה תשרה שם, השתדל לפקוד נוך, שבשעה שתבנה ביתך תאמר בפיך שאתה בונהו לשם השי"ת ואז תהיה בטוח שלא יארע בו שום רעה. אבל אם אין אתה עושה כן הוא משכן הסט"א. ואצ"ל אם נבנה לשם סט"א אז יש סכנה לגור בו.

ומעשה היה ברבי יוסי שרצה ליכנס לבית אחד וכשנכנס לסף הדלת שמע קול יוצא ואומר: בואו ונתאסף ונזיק לאדם זה לפני שיצא מן הבית. השיב קול אחר ואמר: לא נוכל להעניש רק את זה שגר בבית הזה. כששמע רבי יוסי את הקולות האלו ברח מן הבית ואמר: ברוך השם יתברך שמו שנתן לנו תורתו הקדושה שכל דברי חז"ל דברי קודש ואמת הם, שכן אמרו שכל בית שנבנה לשם עבודה זרה